

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
GJRE

Ελληνική περιοδική
έκδοση για τη
Θρησκευτική Εκπαίδευση

Greek Journal of
Religious Education

ISSN: 2623-4386.

Πληροφορίες για την έκδοση, οδηγίες για τους συγγραφείς και την υποβολή άρθρων / Publication information, instructions for authors and subscription information: <http://www.gjre.gr>

ΚΑΙΡΟΣ: Πώς ξεκίνησαν όλα ή πώς τα όνειρα παίρνουν εκδίκηση. Μια ιστορία σαν παραμύθι...

Χριστόφορος Γ. Παπασωτηρόπουλος*

*Θεολόγος

Βιβλιογραφική αναφορά / Reference: Παπασωτηρόπουλος, Χ.Γ. (2020). ΚΑΙΡΟΣ: Πώς ξεκίνησαν όλα ή πώς τα όνειρα παίρνουν εκδίκηση. Μια ιστορία σαν παραμύθι... *Ελληνική Περιοδική Έκδοση για τη Θρησκευτική Εκπαίδευση /Greek Journal of Religious Education*, 3(1), 110-115.

Όλες οι απόψεις και οι ιδέες που εκφράζονται στην έκδοση είναι απόψεις και ιδέες των συγγραφέων και όχι του εκδότη (Πανελλήνιος Θεολογικός Σύνδεσμος ΚΑΙΡΟΣ-για την αναβάθμιση της θρησκευτικής εκπαίδευσης). / The opinions and views expressed in this publication are the opinions and views of the authors and not of the publisher (KAIROS - Greek Theological Association for the improvement of the Religious Education).

Το άρθρο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για έρευνα, διδασκαλία και ιδιωτική μελέτη. Απαγορεύεται ρητά η αναπαραγωγή, η αναδιανομή, η πώληση, η εκμετάλλευση ή η διανομή του άρθρου, μέρους ή όλου, σε οποιαδήποτε μορφή και σε οποιονδήποτε. / This article may be used for research, teaching, and private study purposes. Any substantial or systematic reproduction, redistribution, reselling, licensing or distribution in any form to anyone is forbidden.

— ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΤΟ ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ —
— FOLLOWS THE FULL TEXT OF THE ARTICLE —

ΚΑΙΡΟΣ: Πώς ξεκίνησαν όλα ή πώς τα όνειρα παίρνουν εκδίκηση Μια ιστορία σαν παραμύθι...

Χριστόφορος Γ. Παπασωτηρόπουλος*
*Θεολόγος

σε όσες και όσους μαζί ξεκινήσαμε

Το 2008 οι αντιφατικές εγκύκλιοι Στυλιανίδη για τις απαλλαγές των μαθητών από το μάθημα των θρησκευτικών, αποτέλεσαν την αφορμή για να τεθούν ξανά σε συζήτηση ο χαρακτήρας του μαθήματος, οι προοπτικές του, οι δυνατότητές του και τα προβληματικά του σημεία. Για άλλη μια φορά η συζήτηση αυτή συνδέθηκε με ιδεολογήματα και ιδεοληψίες, φανατισμούς, ακρότητες, απειλές, από χώρους εκκλησιαστικούς, παραεκκλησιαστικούς, πολιτικούς, κομματικούς. Ήταν σαν το μάθημα των θρησκευτικών να φορτωνόταν επάνω του όλη την ιστορία της νεότερης Ελλάδας και να εμφανίζονταν στο προσκήνιο όλες οι αντιφάσεις της κοινωνίας που για πολλές δεκαετίες κρύβονταν κάτω από το χαλί.

Την ίδια περίοδο, έχει ήδη ξεκινήσει να γίνεται κανονικότητα η μετακίνηση των θεολόγων (χωρίς δυστυχώς να είναι ούτε οι πρώτοι, ούτε οι μόνοι) σε δύο και τρία σχολεία της περιφέρειας για να συμπληρώσουν το ωράριο τους, με ό,τι αυτό σήμαινε για τις συνθήκες εργασίας, την ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου, την ανταπόκριση σε ένα ήδη βεβαρυμένο και απαιτητικό σχολικό περιβάλλον. Η κανονικότητα αυτή ήταν ενδεικτικής σημασίας για το που οδηγείται η δημόσια εκπαίδευση και πώς σταδιακά αποδομείται η θεμελιώδης σημασία της.

Για όσους παρακολουθούσαν από κοντά τις συζητήσεις για τη θρησκευτική εκπαίδευση από τη δεκαετία του '80 (περιοδικό Σύναξη, Ένωση Θεολόγων Βορείου Ελλάδος, κίνηση Δ. Παπαϊωάννου κ.ά.), καταλάβαιναν ότι πλησίαζε ο καιρός όπου όλες οι δυνάμεις του θεολογικού κόσμου, ήταν αναγκαίο να βρουν έναν τρόπο να συντονιστούν, να αποκτήσουν μια κοινή στέγη που θα τους εκφράζει συλλογικά και θα υπάρχει σε σχέση και σε αναφορά με αυτόν που δέχεται πρώτος/-η τη μεγαλύτερη πίεση (άλλοτε καλόπιστη, άλλοτε όχι) από τους μαθητές, τους γονείς, τους συναδέλφους: τον/την θεολόγο του σχολείου.

Εκείνη την περίοδο μια ομάδα θεολόγων στην Πάτρα, ξεκίνησε τακτικές μηνιαίες συναντήσεις στο πατάρι εκδηλώσεων του Μουσείου Λαϊκής Τέχνης (στεγαζόμενο στον κήπο του Σκαγιοπουλείου, στο κέντρο της πόλης). Το σκηνικό: αναμμένο τζάκι το χειμώνα, ένα μεγάλο τραπέζι πνιγμένο στα χαρτιά στις σημειώσεις και στα βιβλία που κουβαλούσε ο καθένας και η καθεμιά μας, ποτάκι (τεντούρα) και συζήτηση μετά από μια μικρή εισήγηση που κάθε φορά κάποιος ή κάποια αναλάμβανε να κάνει. Είχαμε καταφέρει να μιλάμε ελεύθερα, να μοιραζόμαστε ανοικτά τις σκέψεις μας, τις

διαφωνίες μας - κάποτε κάποτε και τα αδιέξοδά μας - , καταθέταμε τις διδακτικές μας εμπειρίες και τις γνώσεις μας σαν δάσκαλοι, συζητούσαμε θέματα που αφορούσαν στο μάθημα, σχεδιάζαμε από κοινού μαθήματα και στη συνέχεια τα δοκιμάζαμε στις τάξεις μας. Συχνά επιστρέφαμε και μετά την εφαρμογή, προσπαθούσαμε να δούμε από κοινού, τι είχε πάει καλά και τι όχι, την ανταπόκριση των μαθητών και τις δυσκολίες μας η τον ενθουσιασμό μας.

Στην ομάδα αυτή συζητήθηκαν ζητήματα θεολογικά (π.χ. δόγμα και κοινωνία, η θέση της γυναίκας στην Εκκλησία, ο διαθρησκευτικός διάλογος, το Ισλάμ) πάντοτε σε συσχέτιση με το αναλυτικό πρόγραμμα του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου, το περιεχόμενο των βιβλίων, τις διδακτικές τεχνικές και τις μεθοδολογίες. Έγνοια μας ήταν πώς θα καταφέρουμε να επικοινωνήσουμε με τους μαθητές μας θεολογικές έννοιες ευαίσθητες και δύσκολες να διδαχτούν. Είχαμε συνειδητοποιήσει, ότι αυτό που για εμάς ήταν εύκολα κατανοητό, δεν ήταν καθόλου αυτονόητο ότι ο/η μαθητής/-τρια ενός επαρχιακού σχολείου μπορούσε, έστω και λίγο, να το καταλάβει και επομένως να μπορεί να το αξιολογήσει ως σημαντικό και ενδιαφέρον για την καθημερινότητά του και τον αυριανό του κόσμο.

Χαρακτηριστική προσπάθεια της ομάδας αυτής να απευθυνθεί προς την κοινωνία, αποτέλεσε το «κείμενο προβληματισμού εκπαιδευτικών θεολόγων για τη διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών» τον Σεπτέμβριο του 2008¹. Οι 14 θεολόγοι που συντάξαμε και υπογράψαμε το κείμενο, γίναμε «Πρωτοβουλία εκπαιδευτικών θεολόγων Πάτρας» (οι περισσότεροι από εμάς αργότερα συγκροτήσαμε τον Καιρό-Παράρτημα Πάτρας, το πρώτο Παράρτημα του Καιρού πανελλαδικά). Η απήχηση του κειμένου ήταν τότε και εντυπωσιακή και ελπιδοφόρα. Προκάλεσε θετικά και αρνητικά σχόλια, αντιδράσεις, συζητήσεις, με αφετηρία την Πάτρα και τον κύκλο των θεολόγων, που από τότε αλλά και από πιο παλιά γνωριζόμαστε μεταξύ μας... Οι αντιδράσεις αυτές μας κινητοποίησαν άμεσα. Έχοντας κατακτήσει στοιχειωδώς μέσα από τις τακτικές συναντήσεις μας συναισθηματική ασφάλεια και κοινό κώδικα επικοινωνίας, προχωρήσαμε στο επόμενο βήμα.

Βρισκόμουν τότε με οργανική θέση στο Γυμνάσιο Λουσικών, ένα επαρχιακό σχολείο της Αχαΐας, κάνοντας μάθημα σε κοντέινερ, λόγω του ισχυρού σεισμού της 9^{ης} Ιουνίου 2008 (6,5 Ρίχτερ), με ανυπολόγιστες υλικές καταστροφές σε περιοχές της Αχαΐας και της Ηλείας και, δυστυχώς, και ανθρώπινες ζωές. Σε αυτό το κλίμα, σε ένα κενό του προγράμματός μου, τηλεφωνώ σε δυο αγαπημένες φίλες θεολόγους και συνοδοιπόρους στις αγωνίες, όλα τα χρόνια που είχαν περάσει από τις σπουδές μου στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και μετά: την Πηγή Καζλάρη (μετέπειτα σχολική σύμβουλο θεολόγων στη Λάρισα) και την Όλγα Γριζοπούλου (θεολόγο στη Θεσσαλονίκη). Η ερώτηση: Γιατί αυτό που κάνουμε στην Πάτρα και που με διάφορους τρόπους γίνεται άτυπα σε πολλές ομάδες στην Ελλάδα, να μη εξελιχτεί σε ένα πιο συντονισμένο πανελλαδικό δίκτυο, ένα σύνδεσμο ίσως, με καταστατικό και διακήρυξη αρχών που θα καλεί όλους τους συναδέλφους να εκφραστούν συλλογικά; Θυμάμαι μέχρι σήμερα τα δευτερόλεπτα της σιωπής της Όλγας στην άλλη άκρη της γραμμής... σαν να είχε γευτεί το ωραιότερο γλυκό... Κι η απάντησή της, άμεση: «Ναι, θα το κάνουμε, το

1 (ανακτήθηκε στις 3/5/2020) <https://eparemvasiax.wordpress.com/2009/03/15/keimeno-problimat-14ekp8eol-mth-1/>

Ξεκινάμε! Θα μιλήσω σήμερα και με τον Τσανανά!». Σαν έτοιμοι από καιρό...

Τις επόμενες δύο μέρες τριγυρούσε στο μυαλό μου το όνομα... Έπρεπε να είναι κάτι εύηχο, εύχρηστο, απλό, με θεολογικό πρόσημο αλλά και με κάπως παιγνιδιάρικη διάθεση κρυμμένη μέσα του... κόντρα στην καθηγητική μας σοβαροφάνεια... Σκάλωσε μια λέξη και μετά καρφώθηκε κι άρχισε να τριγυρίζει εμμονικά στο μυαλό μου... Μου έρχονταν παροιμίες και εκφράσεις όπως «τον κακό σου τον καιρό», «καιρός φέρνει τα λάχανα, καιρός τα παραπούλια», «όπως τον έβρω τον καιρό, έτσι τον αρμενίζω...», «όποιος σκορπάει τον καιρό, δεν τον ξαναμαζεύει», «έχει ο καιρός γυρίσματα να πληρωθούν τα κρίματα» (κάποιες από αυτές τις εκφράσεις, χρησιμοποιήθηκαν επιτυχώς αργότερα σε κείμενα που μας κατηγορούσαν κι έτσι χωρίς να το θέλουν οι κατήγοροί μας βοήθησαν να εδραιωθεί το όνομα του Καιρού!). Άνοιξα τα λεξικά και τα Ταμεία της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης στο λήμμα «καιρός»: κατάλληλη ευκαιρία, πλήρωμα του χρόνου, «καιρός του τεκείν», «καιρός του φιλήσαι και καιρός του μισήσαι», «καιρός πολέμου και καιρός ειρήνης», «ποιούντες την δικαιοσύνην εν παντί καιρώ», «καιρός του βαλείν λίθους και καιρός του συναγαγείν λίθους», «καιρός του ιάσασθαι, καιρός του οικοδομείν», «καιρός του κλαύσαι και καιρός του γελάσαι», «καιρός πονηρός εστίν»... Σε όλη την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη, η λέξη αυτή είχε πάμπολλες σημασίες, όλες δυναμικές, όλες μέσα τους να καλούν το πείσμα, την πίστη, τον αγώνα, την αγωνία, την ανθρωπινότητα, την ευθύνη, τη σχολινοβασία μιας θαρραλέας αναμέτρησης με την αλήθεια.

Πήρα τηλέφωνο τον Τσανανά και του είπα τη λέξη: Καιρός! Δε μπόρεσε να συγκρατήσει τα γέλια του και τον ενθουσιασμό του! Έμοιαζε απίστευτα συγκινημένος, περήφανος και δυνατός, σαν να ξανάρχιζε να βάζει μπροστά τη μηχανή να δουλεύει για άλλον ένα σκοπό, κι ας είχε χρόνια στην πλάτη του, σαν πεισματάρικο παιδί που απέκτησε ένα παιχνίδι κι άρχισε να το περιεργάζεται με πάθος! «Στόφη (έτσι συνήθιζε να με φωνάζει), ωραία! Ξεκινάμε! Εμείς εδώ στη Θεσσαλονίκη, εσείς στην Πάτρα κι από σήμερα μαζεύουμε τηλέφωνα από φίλους και γνωστούς στην Αθήνα και σε όλη την Ελλάδα! Να σκεφτούμε, να οργανώσουμε, να βάλουμε πλάτη, να προχωρήσουμε! Ο Καιρός εγγύς!».

Έτσι ξεκίνησαν τα πρώτα βήματα... για να πάρουν τα όνειρα εκδίκηση! Λίγες μέρες μετά, συγκροτήθηκαν ομάδες εργασίας που άρχισαν η μια να στήνει τη Διακήρυξη του Καιρού, η άλλη το Καταστατικό, η άλλη σχεδίαζε το λογότυπο, συγκροτήθηκε Προσωρινή Διοικούσα Επιτροπή η οποία θα οδηγούσε, περίπου ένα χρόνο μετά, στην Α' Γενική Συνέλευση του «Πανελληνίου Θεολογικού Συνδέσμου -ΚΑΙΡΟΣ- για την αναβάθμιση της θρησκευτικής εκπαίδευσης», σε αμφιθέατρο της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ. Παράλληλα είχε ξεκινήσει και ένας φιλόδοξος και απαιτητικός σχεδιασμός με εθελοντικές ομάδες εργασίας διασκορπισμένες σε όλη την Ελλάδα, για την ποιότητα και την αξιοποίηση των αναλυτικών προγραμμάτων όλων των τάξεων Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου.

Πολύ σύντομα ο Καιρός είχε αποκτήσει μέλη σε όλη την Ελλάδα, ακόμη και στα πιο απόμακρα σημεία της χώρας ή σε νησιά. Η ανάγκη να βγούμε προς τα έξω, να συντονιστούμε, να έχουμε μια αναφορά που να μας στηρίζει και να μας εμπνέει, έδωσε πολύ γρήγορα δύναμη και αυτοπεποίθηση στον Καιρό και τον προετοίμασε

για τα πρώτα του ανοίγματα και προς την κοινωνία και προς τους κοινωνικούς και επιστημονικούς φορείς. Την ίδια εποχή έγιναν και οι πρώτες επαφές με τη θεσμική Εκκλησία, οι περισσότερες με θετική διάθεση και στήριξη. Μεμονωμένοι επίσκοποι και κληρικοί στάθηκαν από την πρώτη στιγμή δίπλα μας ,ενθάρρυναν και στήριξαν έμπρακτα την ίδρυση του Καιρού και τη Διακήρυξη των Αρχών του.

Στην πορεία του ο Καιρός υπήρξε συχνά ρηξικέλευθος στις παρεμβάσεις του, ασκούσε κριτική και έκανε προτάσεις που γίνονταν αντικείμενο συζήτησης τόσο στον θεολογικό χώρο όσο και ευρύτερα. Υπερασπίστηκε με πάθος αλλά και νηφαλιότητα τις αρχές του, όπως αυτές είχαν επίσημα αποτυπωθεί στη Διακήρυξή του. Έθεσε επιτακτικά - και κάποτε θαρραλέα - ζητήματα, που συνδέονταν με τη θρησκευτική εκπαίδευση τόσο στον τόπο μας όσο και στον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο. Τα κείμενα που συντάσσονταν κάθε φορά, είχαν την λογική της επιστημονικής τεκμηρίωσης (θεολογική, παιδαγωγική, διδακτική) και πάντοτε με γνώμονα τον εμπειριστατωμένο διάλογο και την «πολιτισμένη» διαφωνία. Ποιες ήταν όμως οι αντιδράσεις στην ίδρυση του Καιρού;

Τη δεκαετία αυτή, η αποτύπωση των αντιδράσεων απέναντι στον Καιρό περιλαμβάνει δύο κυρίως τύπους: Ο ένας αντιμετώπιζε τον Καιρό με θετική έκπληξη και σοβαρότητα, καθώς διαπίστωνε τον εμπειριστατωμένο λόγο και την επιστημονική τεκμηρίωση των θέσεών του. Ο άλλος, ο πιο θορυβώδης αλλά και πιο μειοψηφικός, τον αντιμετώπισε από την πρώτη στιγμή φοβικά, αμυντικά και συχνά με μια γνώριμη από άλλες συγκυρίες, επιθετικότητα που δεν τιμά κανέναν στον θεολογικό χώρο. Ήταν εντυπωσιακό το πόσο ενοχλητική υπήρξε η ίδρυση ενός νέου επιστημονικού φορέα με διαφορετικές αρχές και διακηρύξεις από προϋπάρχοντες φορείς, ενός Πανελληνίου Θεολογικού Συνδέσμου που με τη Διακήρυξή του επανέφερε στο προσκήνιο και ανεδείκνυε ζητήματα που σχετιζόνταν με τη θρησκευτική εκπαίδευση και που για δεκαετίες συζητιούνταν ή αποτυπώνονταν σε Προγράμματα Σπουδών μέσα και έξω από την Ελλάδα!

Δεν αξίζει κανείς να αναφερθεί στη συνωμοσιολογία, τις αήθεις επιθέσεις -πολλές φορές «ανώνυμες» - τις συκοφαντίες και τη διαπόμπευση μελών του Καιρού στα κοινωνικά δίκτυα, την πολεμική επιχειρηματολογία, το φανατισμό και τον σκοταδισμό που βρήκε τη ευκαιρία να αναδείξει το πρόσωπό του πιο ακραίου νεποτισμού στο χώρο της Εκκλησίας. Συχνά ο Καιρός αντιμετώπισε τις συμπεριφορές αυτές με θάρρος, απάντησε ανοικτά και με ψυχραιμία , ζυγίζοντας τις περιστάσεις.

Είναι αλήθεια ότι κάποιες φορές ο Καιρός θα μπορούσε να είναι περισσότερο «επιθετικός» και να δράσει περισσότερο αλληλέγγυα στις επιθέσεις και τη σπίλωση μελών του με προσφορά μακροχρόνια στη θρησκευτική εκπαίδευση. Έτσι θα έστελνε και το αποφασιστικό μήνυμα ότι κανένας δεν είναι μόνος του, κανένας δεν εγκαταλείπεται μόνος να προστατεύσει τον εαυτό του. Το μήνυμα αυτό θα έκανε ακόμη πιο σαφές στους θεολόγους του σχολείου, ότι δεν είναι απροστάτευτοι και εκτεθειμένοι σε κάθε επιθετική στάση γονέων, διευθυντών, σχολικών συμβούλων ή άλλων, κάθε φορά που θα τολμούσε να διατυπώσει μια διαφορετική από τη συνηθισμένη θεολογική άποψη. Είναι χρήσιμο να θυμάται κανείς, ότι τα πρώτα χρόνια, όχι λίγες φορές, η επίκληση και μόνο της ύπαρξης του Καιρού ή η γνωστοποίηση ότι κάποιος είναι μέλος του,

δημιουργούσε πολωτικό και επιθετικό κλίμα στις συναντήσεις των θεολόγων και προσωπικές αντεγκλήσεις τέτοιες, που αν κανείς τις έβλεπε από την κλειδαρότρυπα θα γελούσε μέχρι πρωίας!

Δυστυχώς ένα μέρος της θεσμικής Εκκλησίας υπέκυψε στον πειρασμό παίρνοντας θέση σε αυτές τις αντιδράσεις, συχνά βασιζόμενο σε πληροφορίες και αποσπασματικές εικόνες που κυκλοφορούσαν κυρίως από δημοσιογραφικούς πλησίον της Εκκλησίας χώρους, χωρίς συχνά να ελέγχει την αξιοπιστία των πηγών και των πληροφοριών της. Αλλά αυτό άργησε να το καταλάβει, κι όταν το κατάλαβε «εποίησεν την νήσσαν»...

Η ιστορία, οι κατευθύνσεις και οι παρεμβάσεις του Καιρού, αποτυπώθηκαν πάντοτε σε κείμενα, ανακοινώσεις, δελτία τύπου αλλά και σε ημερίδες, εκδηλώσεις, σεμινάρια, επιμορφωτικές συναντήσεις, εργαστήρια για εκπαιδευτικούς θεολόγους και τα τελευταία χρόνια με την έκδοση του περιοδικού ΕλΘΕ και τις τακτικές στην έναρξη του σχολικού έτους συναντήσεις των μελών του, με σημαντικούς προσκεκλημένους ομιλητές και εργαστήρια διδακτικής των θρησκευτικών.

Στην κατεύθυνση αυτή ο Καιρός θα μπορούσε να είναι ακόμη πιο παρεμβατικός, ακόμη πιο ανοικτός προς την κοινωνία τις φορές που έμπαιναν ζητήματα σοβαρά που συνδέονταν με θεολογικά ζητήματα και προκλήσεις της εποχής μας (π.χ. σύμφωνο συμβίωσης, καύση των νεκρών, καταδίκη των αθέων ή των ομοφυλοφίλων, το μεταναστευτικό ζήτημα και πιο πρόσφατα το κλείσιμο των ναών ή της μετάδοσης του κορονοϊού από τη θεία κοινωνία κ.α.).

Ίσως είναι πια επιτακτικό να προχωρήσει έμπρακτα ο Καιρός προς αυτή την κατεύθυνση, όχι στη λογική της πειθαρχημένης ιδεολογικής-θεολογικής κατεύθυνσης, αλλά στη λογική ενός ζωντανού θεολογικού χώρου που ζυμώνεται με την κοινωνία, σηκώνει το γάντι στις προκλήσεις και δεν διστάζει να ξεπεράσει το ταμπού της σύγκρουσης των απόψεων και της αντιπαράθεσης στα πλαίσια ενός υγιούς δημοκρατικού διαλόγου. Είναι βέβαιο ότι, αν ο Καιρός δεν επιδιώκει να γίνει ένα ακόμη γραφειοκρατικό σχήμα με σφραγίδα και καλές δημόσιες σχέσεις, ούτε να λειτουργήσει διεκπεραιωτικά, έχει στους κόλπους του και τα πρόσωπα και τις ομάδες που μπορούν να στηρίξουν ενεργητικά και με θάρρος την ανάγκη ο θεολογικός χώρος να αποκτήσει τη χαμένη τιμή του, την αναφορά του στη κοινωνία, τη συλλογική του δράση. Αν μπει στον πειρασμό να εξαντλήσει τη δυναμική του μόνο σε προσωπικές ισορροπίες ή σε ανώδυνες παρεμβάσεις στο «ασφαλές» πεδίο της παιδαγωγικής ή της διδακτικής, θα μετατραπεί πολύ γρήγορα σε ένα ακόμη θεσμικό όργανο που θα αντιπροσωπεύει μια «χαρούμενη» ομάδα θεολόγων που θα αυτοπροσδιορίζονται ως προοδευτικοί και πρωτοπόροι και θα αυτοθαυμάζονται στις συγκεντρώσεις τους από τα επιτεύγματά τους.

Όμως ο Καιρός όταν δημιουργήθηκε δεν είχε αυτή τη στόχευση ούτε βέβαια του αξίζει μια τέτοια προοπτική! Τόσο η Διακήρυξη όσο και το Καταστατικό του δείχνουν ξεκάθαρα ποια πρέπει να είναι η προοπτική του και η αναφορά του. Τα δέκα χρόνια βαραίνουν στις πλάτες όσων στήριξαν και στηρίζουν την προσπάθεια αυτή. Χρειαζόμαστε μια γερή και τίμια αυτοκριτική για ό,τι κάναμε και ό,τι δεν κάναμε, για ό,τι είπαμε και γράψαμε, για ό,τι δεν είπαμε και γράψαμε, για ό,τι μπορέσαμε και για ό,τι δεν καταφέραμε.

Μετά την πρόσφατη απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας (Αλήθεια, έχουμε απαντήσει; Η δικαιοσύνη είναι στα αλήθεια τυφλή;) η θρησκευτική εκπαίδευση στην Ελλάδα θα δοκιμαστεί σκληρά, με συνένοχους αυτούς που την αγαπούσαν τόσο πολύ, που την έπνιξαν! Από αυτή την περίοδο και μετά, φαίνεται πως μπαίνουμε σε μια εποχή όπου πολλά πράγματα που ήταν μέχρι χθες αυτονόητα, ή έστω υπό συζήτηση, τώρα πια δεν είναι. Κι ο Καιρός είναι περισσότερο αναγκαίο από ποτέ, να σταθεί ισχυρός και ικανός να υπερασπιστεί προτάγματα ελευθερίας, ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δημοκρατίας, πλουραλισμού, σε ένα σχολείο ανοικτό και ζωντανό που θα αξίζει κανείς να υπάρχει και να μοιράζεται ελεύθερα τις γνώσεις του και την εμπειρία του πέρα και πάνω από την όποια θρησκευτική ταυτότητα ή δέσμευση.

Κι όπως έλεγε κι ο Μιχάλης Κατσαρός, «μην αμελήσετε, πάρτε μαζί σας νερό. Το μέλλον μας έχει πολλή ξηρασία» ...

Πάτρα, 25 Μαΐου 2020